

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio Practica ...

De Conversatione Apostolica A Curatoribus Animarum piè & fructosè
instituenda - Complectens vatios & solidos modos juvandi & consolandi
diversorum Statuum Personas afflictas, præcipuè ægras & captivas

Lohner, Tobias

Dilingae, 1677

Cap. V. Quibus motivis excitandus sit Zelus seu fervor ad Apostolicam
conversationem necessarius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48248)

si vero quod oderit Hominem amore dignissimum, si ve quod dilexerit tantum verbo & lingua eum, à quo se diligere opere & veritate vel serò est expertus. §. Mansuetà errorum & defectum supportatione: sic enim ipse DEUS exemplo suo docuit, teste Davide Pf. 102. dicente: *Quomodo miseretur Pater Filiorum, misertus est Dominus timentibus se: quoniam ipse cognovit figmentum nostrum.* Et propterea DEVS, ut discurret S. Chrysostomus serm. de nov. Concion. ad Grat. non Angelos à calo lapsos, Magistros humana natura profecit, ne propter excellentiam natura, atque humana infirmitatis ignoracionem asperiores nobis reprehensiones adhiberent; sed homines mortales, magistros ac Sacerdotes concessit, homines infirmitate circumdatos, ut hoc ipso quod obnoxius eisdem sit & is, qui sermonem habet, & illi, qui audiunt, Concionatoris (eadem est ratio de Operariis) lingua frenum iniciatur, quod eum non sinat ultra modum castigationes extendere. Atque hoc verum esse, declarat S. Paulus, qui legem illam tulit, & hanc rem nos docuit his verbis utens: *Omnis Pontifex ex Hominibus assumptus hominibus constituitur, qui condolere possit iis, qui ignorant, & errant.* Hinc & ipse Christus inter alia monita S. Magdalena de Pazzis data etiam hoc posuit, uti vit. l. 1. c. 9. referunt: *Sint omnia opera tua facta cum tanta mansuetudine, & cum actu aded humili, ut videatur magnes quidam ad trahendas creaturas ad me.* Sicque impleatur illud Siracidis cap. 3. *Fili, in mansuetudine opera tua perfice, & super Hominum gloriam diligèris.*

CAPUT V.

QUIBVS MOTIVIS EXCITANDVS SIT ZELVS SEV FERVOR AD APOSTOLICAM CONVERSATIONEM NECESSARIVS.

I. Quod piissimus Asceta Thomas Kempensis lib. 2. de Imit. Christi c. 12. de cruce pronunciauit dicens: *Converte te supra, converte te infra, converte te extra converte te intra, & ubique crucem invenies;* hoc æquali jure de Zelo & fervore ad Apostolicam conversationem requisito dici potest, ut ex iis, quæ mox dicentur, clariùs patebit.

II. Nam in primis si se *supra se* convertat, inueniet 1. Exemplum DEI Patris, qui sic dilexit Mundum, teste S. Joanne c. 3. ut Filium suum Unigenitum daret; unde præclare S. Gregorius Nazianzenus orat. 1. sequentibus verbis hujus motivi efficaciam ostendit: *Huc Magistra lex tendit, huc inter Christum & legem interiecti Propheta, huc Spiritualis legis perfectior & finis Christus, huc exinanita Deitas, huc assumpta caro, huc nova illa mixtio, Deus, inquam, & Homo. Atque hæc omnia, propter omnia, & pro uno illo generis nostri Principe in unum coierunt.* 2. Exemplum Christi; qui non solum cum in forma DEI esset, semetipsum exinanivit formam serui accipiens in similitudinem Hominum factus, & habitu inuentus ut Homo, humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem Crucis, teste S. Paulo Philipp. 2. sed etiam S. Brigitta quondam dixit, ut in revelationum illius l. 7. c. 19. legitur: *Si adhuc possibile esset, quod ego toties morerer, quot sunt animæ in inferno; ita, quod pro quâlibet earum talem mortem iterum sustinerem, qualem tunc pro omnibus sustinui, adhuc corpus meum paratum esset, subire hæc omnia, cum libenti voluntate, & perfectissima charitate.* Unde merito hanc charitatem admirans S. Bernardus S. 1. de adv. ait: *Mira quærentis DEI dignatio, magna dignitas Hominis se quæsit, in qua si gloriari voluerit, non erit insipiens, non quod aliquid videatur esse tantumquam à seipso, sed quod tanti eum fecerit ipse, à quo creatus est; omnes enim diuitiæ, omnis gloria mundi, & quidquid in eo conspicitur, minus est hæc gloria, imò nec est aliquid in comparatione illius.* Sed & S. Paulus hoc exemplum sibi & aliis 2. Cor. 5. proponens ait: *Charitas Christi urget nos, ut scilicet, quemadmodum ille pretiosum suum sanguinem & animam pro Hominibus offerre non dubitavit, ita & Operarius quisque viliozem longè animam & vitam suam pro iisdem tradere non detrectet.* 3. Exempla Sanctorum, ex quibus tamè non nisi pauca huc afferre placet. Et Moyses quidem tanto erga Populi sibi commissi salutem Zelo exarsit, ut confidenter ad Deum dixerit: Exod. 32. *Aut dimitte eis hanc noxam; aut si non facis, dele me de libro, quem scripsisti.* S. Paulus adeò diligebat Fratres suos, eorumque salutem sitiebat, ut optaret anathema fieri pro illis. Rom. 9. Hinc & alibi 2. Cor. 11. v. 29. dixit: *Quis scandalizatur, & ego non uror? quis infirmatur, & ego*

non infirmor? Et iterum: *Per triennium nocte & die non cessavi cum lacrymis monens unumquemque vestrum.* De S. Francisco Seraphico, Sanctus Bonaventura c. 8. vit. scribit: Cùm Franciscus animarum salutem viscerosa pietate appeteret, & fervida emulatione zelaret, suavissimis dicebat se repleti odoribus, & quàm pretioso unguento leniri, cùm Sanctorum Fratrum per orbem degentium odoriferâ famâ multos audiret ad veritatis viam reduci, ex talium auditu exultabat in Spiritu, benedictionibus omni acceptione dignissimis Fratres illos accumulans, qui verbo & opere ad Christi amorem inducerent Peccatores. S. Franciscus Xaverius adeò ferventem habebat Zelum procurandæ alienæ salutis, ut ei innatus videretur, teste Turfellino l. 6. vit. c. 10. Huc ille toto impetu ferri, in hoc totus esse, hoc omnibus expetere votis, in hoc maximè acquiescere, ut Christo aggregaret quàm plurimos. Nec minor quærendi novos Greges, quàm partem tuendi cura erat. Quippe ita eos præceptis atque institutis instruere erat solitus, ut externi Pastoris operâ non magno opere indigerent, nec rerum ad Christianos Spectantium scientiâ ipsis cederent Europæis. Ubique confessionibus audientibus, reconciliandis dissidentibus, agris sublevandis, cæterisque pietatis officiis dabat operam, adeò cibi & potionis oblitus, ut sæpe biduum, triduumve traduceret jejunus. Hinc non contentus apud Indos & Japones suam charitatem extendisse, ipsa etiam Sinarum claustra severissimis licet legibus & custodiis firmata penetrare cum aperto capitis periculo tentabat. Sed & Orlandinus l. 11. hist. Soc. n. 119. de eo scribit, quòd in regno Bungi, Regis curâ non intermissâ, multas quotidie horas in erudienda multitudine collocarit, & suas quoque Lusitanis impertiverit, unam ante lucem ad eorum animos expiandos, alteram sub noctem ad eosdem cohortandos & incendendos, atque ita totum diem per summam corporis negligentiam distentus fuerit. Querentibus Domesticis & Amicis, quòd nimis serò se lecto reciperet, respondebat, nihil esse, quòd sui rationem ducerent, cùm instaret hora convivii, aut se de die numerarent in vivis: si secus agerent, apud se graviter offensuros, suum cibum esse animarum salutem, & in summis habere se deliciis, si vel unius Japonis animam lucrifaceret. San-

ctus Ignatius Lojola, Ribadencira l. 5. vitæ testante, tanto
 pariter Zelo erat accensus, ut inter ipsam etiam negotiorum
 molem perditas meretriculas tanto studio conaretur ab im-
 puritate abducere, ut, si quæ ex iis respiscere vellet, grandis
 jam natu vir, & Præpositus Generalis antecedere ipsemet, &
 perductoris quodammodo munere fungi, Christi causâ non
 erubesceret. In quo cum admoneretur à quibusdam, frustra
 tempus ac laborem infumi, quippe insanabiles esse ejusmo-
 di feminas, ac, licet in præsentia pœnitentiam ostenderent,
 brevi tamen ad ingenium redituras, ego verò, inquit ille, cu-
 juslibet istarum unius tantum noctis impedisse flagitia & ini-
 urias in DEUM, omnis operæ & vigilantix pretium duxerim.
 Et ne soli duntaxat virili sexui hic Zelus proprius vi-
 deatur, memorabilis prorsus fuit S. Mariæ Magdalene de
 Pazzis Zelus, de qua in lib. 4. vit. c. 24. legitur, quod orantem
 quondam in raptu pro conversione cujusdam Peccatoris cla-
 marit: O si aliquando Dæmones non haberent occasionem
 molestandi me visione peccatorum humanorum! O verbum,
 quam libenter paterer quodvis genus Martyrij, dummodo
 eum viderem conversum, sed non esset mihi Martyrium, ve-
 rum Paradisus. Et aliàs, ut c. 28. refertur, dicebat: Adhuc
 desidero animas conducere ad te, ut mihi sit pœna hoc desi-
 derium, ut mihi sit quasi quidam infernus. Hinc & peculiari
 devotione prosequabatur eos Ordines, qui ex peculiari in-
 stituto vacabant conversioni animarum, dicebátque, se invi-
 dere aviculis, quæ volare possent, quò vellent, eò quòd &
 ipsa sine præjudicio suæ Professionis cuperet, si possibile fo-
 ret, totum Mundum peragrarè propter animas convertendas.
 Unde etiam somnians de Zelo animarum somniabat, & lo-
 quebatur de conversione Infidelium, atque ut ex sua parte co-
 operaretur, assiduò offerebat pro iis sanguinem JESU, & ap-
 plicabat hæc intentione opera Religionis, preces, communio-
 nes, & multas afflictivas pœnitentias, quibus carnem suam
 atterebat, & hoc ipsum etiam Monialibus suæ curæ commis-
 sis commendabat. Imò in eundem finem à Deo petebat in-
 firmitates, aliàsque tribulationes, obtulitque se ad toleranda
 pro Peccatoribus ipsas etiam inferni pœnas, si DEO ita place-
 ret. Aliquando verò in ecstasi dicebat: Domine, si non facias
 mihi gratiam istam, dando scilicet animas, quas à te peto, di-
 cat

eam etiam ego, nolle me venire ad possidendam gloriam, quam mihi preparasti. Alia vice dixit: Si DEVS à me peteret, ut olim perijt à S. Thoma Aquinate, quam mercedem vellem pro meis laboribus, non aliam peterem, quàm salutem animarum. Sed & S. Teresia simili Zelo accensa, teste Marchantio in virga Aaron lect. 1. dicebat: Quantum mihi damnum, aut cur conqueri debeo, licet usque ad diem iudicij pœnas Purgatorij sustinere oporteat, modò per illud consequar, quòd anima una salvetur; quantò ergo magis, si de plurium animarum lucro agatur, id vereri non deberem? cùm verò legendo vitas Sanctorum incidisset in aliquos, qui multas animas ad DEVM reducerant, magna consolatione afficiebatur, dicebatque, se magis hoc eis invidere, quàm multa Martyria, quæ patiebantur; ideòque vel maximè aestimabat illos Ordines, qui conversioni & lucro animarum studebant. Et, si aliquis talium ægrotaret, pro eo assidue orationem fundebat, ut citò convalesceret, & ad lucrum animarum rediret. Quòd si verò talium quempiam omnino mortuum audiebat, etsi non esset ad planctus Feminarum proprios proclivis, magno tamen cum dolore lacrymas copiosas profundeabat, ob jacturam unius in terra, qui tot animas cælo lucrabatur, cùm tamen audita morte Fratris ne unam quidem lacrymulam profudisset, ut Author vitæ l. 3. c. 35. testatur.

III. Jam verò si *infra se*, ad ipsum scilicet infernum, semetipsum convertat, non levia iterum motiva inveniet ad eundem Zelum accendendum, sed duo præcipuè. Primò, Diaboli studium ac fervorem in animabus perdendis, quod quidem ipsemet olim passus est in iudicio, audiente S. Birgitta (ut P. Petrus Pennequin. p. 2. Isagog. ad amorem divinum c. 27. testatur) dum dixit, se majori impetu ferri in perniciem Animarum, quàm torrens violentus per campos rapi consuevit. Causam verò rogatus à Christo respondit: Quia tu illas tantopere amas. Hinc meritò S. Carolus Borromæus hoc motivum Operarij ob oculos sequentibus verbis posuit, ut p. 5. Act. Medit. l. 3. c. 2. fol. 838. videre est: *Considerent præterea terribilem animarum stragem, quam generis humani sempiternus hostis Sathanas facit, quantam in illis perdendis sollicitudinem adhibent, quibus utatur Ministri, quâ alacritate, quibus laboribus & vigiliis scelesti Ministri opus urgent indefessi & assidui, idem*
que

que perpetui & obfirmati. Quare turpissimam rem facturos se existimare debent IESV Christi Ministri, si ita Magistri sui voluntatem, dignitatemque suam atque sempiterna premia perdant, vel à Christiana charitate tam alienos se prabeant, ut à Sathana Ministris superari se sinant, patientisque, ut illi maiori studio ad se, aliosque perdendos, quam ipsi ad suam & aliorum salutem tuendam incumbant. Secundo. Excitare meritò quoque deberet ad Zelum gravitas infernalium prenarum, quæ præparatur ipsis Peccatoribus; quod motivum S. Augustinus lib. de salut. mon. c. 55. sequentibus verbis suggestit: *O mi Frater, numquid ferrea sunt carnes nostra, ut non contremiscant, vel etiam sensus noster Adamantinus, ut non mollescat, aut etiam minimè evigilet ad illa DEI verba: Ite maledicti in ignem aeternum?* Quare non dicimus cum Jeremia Propheta c. 9. *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, & plorabo die ac nocte interfecta Filia Populi mei?* Certè huc etiam suo modo applicari potest id, quod idem S. Doctor ad Fratres in Eremo dixit: *Cadit Asinus, & omnes cum sublevare festinant. Clamat porcus, & omnes ceteri porci cum ipso clamant. Clamat inter tormenta (aut periculum certè illorum incurrendorum) Fidelis (aut Peccator) & non est, qui exaudiat. Ecce vestra inhumanitas.*

IV. Quòd si verò se extra se convertat Operarius, tria iterum non minùs efficacia motiva reperiet ad Zelum accedendum. 1. Dignitatem animarum, pro quibus laborat, quam quidem breviter & verè indicavit S. Gregorius Nyssenus hom. 4. in Eceles. dicens: *Qui humanam novit naturam, nec totum quidem mundum dixit satis iustum pretium, quod detur pro anima hominis.* Cujus rationem ulteriorem assignans S. Bernardus c. 3. Medit. *Totus quidem iste mundus, ait, ad unius anima pretium aestimari non potest; non enim pro toto mundo animam suam DEVS dare voluit, quam pro anima humana dedit. Sublimius est ergo anima pretium, qua non nisi sanguine Christi emi potuit.* Hinc meritò S. Dionysius c. 3. de eccl. Hier. dixit; *omnium divinarum divinissimum est cooperari Deo in salute animarum.* Et S. Gregorius ho. 1. 1. hom. 12. in Ezechielem id ipsum confirmans, *nullum ait, omnipotentis DEI tale est sacrificium, quale est Zelus animarum.* Unde rectè concludens S. Chrysostomus ho. 3. in 1. Corinth. *Et si, ait, im-*

inensas pecunias pauperibus eroges, plus tamen effeceris, si unam
 converteris animam. Ut adeò meritò S. Catharina Senensis,
 quemadmodum in vita illius Surius & alii testantur, si quem
 Dominicanæ Familiæ Alumnum per plateam vidisset incede-
 re, domo egrediens, vestigiis ejus pia oscula ferre solita sit, eò
 quòd divinitus sibi pulchritudo animæ ostensa fuerit, quæ sit
 in gratia, atque adeò ter felices ducat eos, qui ad hoc operam
 suam conferrent. Unde iterum hoc motivo excitans Ope-
 rarios S. Carolus Borromæus l. 3. c. 2. act. med. f. 837. Ani-
 mo, inquit, assidue cogitent, quàm nobiles sint anima, & pre-
 ziosa in conspectu Domini, quanta sit earum dignitas, quas pro-
 prio sanguine redimere Filius DEI non dubitavit: quàmque
 præcellens opus sit, in eo salutari officio DEI esse Cooperatores,
 quo nihil certè in terris illustrius, nobiliusve excogitari potest.
 2. Reperiet extra se Operariorum paucitatem, ex quo motivo
 sic ad Zelum incitat idem Sanctissimus Aristes: Sed & illud
 considerent, quanta, quàmque ampla sit messis, quanta Spira-
 tualium bonorum egestas, quanta salutariter agentium penuria,
 quàm pauci verò Ministri, qui Sancto desiderio incensi, suis
 commodis, utilitatibusque neglectis solam Christi gloriam, ani-
 marumque salutem spectent. 3. Inveniet Pastorum oves ma-
 teriales custodientium ab eodem S. Archiepiscopo & Cardina-
 le sequentibus verbis propositum: Perpendamus ovium
 Pastores, illos, qui in Cappadocum regione sunt, qualia & quan-
 ta pro pecorum suorum studiis patiantur. Illi sæpe numero uni-
 versum triduum nive obruti perdurant. Dicuntur autem &
 qui in Lydia sunt, non minora mala ferre, dum integros menses
 difficilem illam solitudinem, pessimarumque bestiarum plenam
 vagando circumeunt. Si tantum erga pecora diligentia im-
 pendunt Pastores illi, quam, quæso, excusationem habebimus,
 quibus rationales anima concredita sunt, quòd profundum hanc
 somnam dormimus? Quis, quæso, ab eo nos supplicio etipiet,
 quòd istis debetur? si enim corpus trucidandum exponere, si unu-
 meras mortes ferre oportebat, numquid ad hoc munus tanquam
 ad nundinas currendum erat?

V. Si denique se intra se convertat, & ibi sanè efficacissima
 reperiet motiva ad Zelum animarum in se excitandum, in-
 gentia scilicet illa lucra propria, quæ ex eodem Zelo reporta-
 bit, quorum primum est copiosa pro peccatis propriis satisfactio.

Etio, de qua jam pridem S. Jacobus c. 5. dixit: *Qui corvum fecerit Peccatorem ab errore via sua, salvabit animam eius a morte, & operiet multitudinem peccatorum.* Quod confirmans S. Chrysostomus ho. 5. adversus Judæos, *sape, ait, una anima, quam lucrati fuerimus, potest innumerabilium peccatorum pondus abolere, anima que nostra pretium in extremo die iudicii fieri.* Hinc ho. 3. super Gen. ait: *Hoc nostra salutis argumentum erit, & occasio, si non solum pro nobis ipsis solliciti, sed & Proximo utiles fuerimus, ipsum ad viam veritatis manducentes.* Alterum lucrum est meritorum cœlestium incrementum & coacervatio; si enim magna mercedis est, inquit S. Gregorius l. 19. mor. c. 16. *à morte eripere carnem quandoque morituram, quanti est meriti à morte anima liberare in cœlesti Patria sine fine victuram?* Quod ipsum confirmans S. Chrysostomus. ho. 3. in gen. ait: *ut animam corpore melior sit, ita his, qui indigentibus pecunias & facultates suppedirant, maioribus præmiis digni sunt hi, qui admonendo & continuo docendo in viam rectam supinos & desides inducunt, monstrando eis divinarum virtutum fragrantiam, & vitiorum malevolentiam.* Si ergo, ut ex eodem sancto supra ostensum est, plus facit; qui animam unicam convertit, quam si immensas eroget Pauperibus pecunias, ex tali erogatione autem haud dubie ingentium meritorum cumulus obveniret, facile appareat quam amplam mercedem sperare possit is, qui cum sincero Zelo, animarum lucro sese totum impendit. Certè idem S. Pater ho. 29. in Epistolam ad Rom. asserere non dubitavit bonum Pastorem, qualem Christus vult, cum innumerabilibus Martyribus componi posse, siquidem Martyr semel tantum propter Christum moritur, hic verò millies propter gregem, ut ad eò meritò Christus Matt. 5. dixerit: *Qui fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cœlorum.*

VI. Atque hæc scilicet sunt motiva, quæ, ut verbis S. Caroli Borromæi iterum utar, si cogitent Animarum Curatores, jure ac meritò sperari debet, talibus cogitationibus quasi facibus quibusdam animum illorum accensum iri, ut nullus vel maximus labor esse possit, quem illi subire recusent, ne pretiosissimi Christi Sanguinis fructus in ipsis, aliisque ipsorum negligentia pereat.